

Groen

door Jouke Altenburg

In maart 2020 is de broedvogeltelling over de Goilberdingerdijk van de spoorlijn tot Fort Everdingen weer opgepakt. Dit tracé is in 1996 en 2003 ook geteld. Er is dus mooi vergelijkingsmateriaal. Eén van de soorten die in veel hogere aantallen op dit traject zijn vastgesteld, is de groenling.

Je hoort 'm vooral...

Groenlingen komen veel voor in groene, urbane gebieden. Opperflakkig gezien is het een grijsgroene, musgrote vogel met een dikke snavel. Een echte zaadeter. Kijk je nog wat beter, dan zie je de fraaie geelgroene randen aan de vleugels en geel aan de basis van het knipstaartje. Vrouwtjes zijn wat donkerder en valer gekleurd dan mannetjes. In het voorjaar vallen groenlingmannetjes het meest op door hun zang. Een nasale kanarie-achtige melodie, overgaand in een serie korte trillers 'djuup, djuup, djuup'. Vaak wordt de zang ten gehore gebracht vanuit een boomtop, maar ook in een vlinderachtige baltsvlucht. Vooral wanneer het blad nog niet vol aan de bomen zit, zijn groenlingen met een verrekijker goed te zien.

Groenlingbolwerk

In 1996 was Werk aan 't Spoel nog eigendom van het Ministerie van Defensie en niet publiek toegankelijk. Naast defensiegebouwen stonden er veel oude bomen. Dat zagen we terug in het vogelbestand met onder meer grote bonte specht, groene specht en bosuil. Anno 2020 is het terrein toegankelijk (de actuele coronarestricties daargelaten). Voor de omvorming tot culturele ontmoetingsplek aan de Lek zijn veel bomen gekapt. Qua groen resteert nog een grote dubbele bomen- en struikenkrans. Dat barst van de zangvogels. Het voormalige verdedigingswerk van de Nieuwe Hollandse

Waterlinie is heden ten dage een bolwerk van groenlingen. Begin mei zijn alleen op Werk aan 't Spoel al tien territoria van deze soort vastgesteld. Maar het is niet allemaal hosanna.

Het Geel decimeert Groen(ing)

Het Geel (*Trichomonas*) is een vogelziekte, die aanvankelijk voornamelijk onder duiven voorkwam. De aandoening wordt vooral door direct (snavel-)contact en vermoedelijk ook op voerplaatsen (voedersilo's) overgedragen. Besmette vogels krijgen in de bovenste luchtwegen een ontsteking, die ademnood en problemen met eten veroorzaakt. Ze sterven door verstikking of honger. Wanneer roofvogels en uilen deze zieke zangvogels eten, kunnen ook zij het Geel krijgen.

Groenlingen blijken gevoelig voor het Geel. De ziekte kan zelfs een negatief effect hebben op populatieniveau. Dit is onder meer voor de Finse en Britse broedvogels vastgesteld. Ook in het zuiden en oosten van Nederland lijkt sinds enkele jaren een afname in het aantal broedparen van de groenling op te treden (Foppen, 2018). Mogelijk heerst het Geel ook in Culemborg. Zo hoorde ik onlangs van twee NVWC'ers dat zij ook zieke groenlingen in hun tuin/woon-omgeving hebben aangetroffen. Maar het Geel is er, voor zover mijn kennis reikt, niet officieel vastgesteld.

en Geel

*Boven Werk aan 't Spoel met imposante bomenpartij, vóór de eeuwwisseling. Foto Kars Veling.
Links man groenling zingt uit volle borst, Werk aan 't Spoel, 12-5-2020. Foto Jouke Altenburg.
Onder voersilo's trekken veel zaadeters, zoals groenlingen, aan. Ziekteoverdracht vindt er makkelijk plaats. Culemborg, 9-4-2017. Foto Paul van Veen.*

Voorkom ziekteoverdracht: maak voerplaats en vogelbadje vaak en goed schoon!

Voerplaatsen en vogelbadjes worden door veel vogels bezocht. De kans op onderling contact of overdracht van ziektes en parasieten is daarom groot. Iedereen, die in zijn tuin voert of een vogelbadje heeft, kan helpen om de overdracht van ziektes zoals het Geel te voorkomen, door:

- niet meer te voeren dan vogels dagelijks op kunnen eten;
- voersilo's **wekelijks** met heet water en sop schoon te maken (tip: in de vaatwasser);
- schoongemaakte voersilo's **aan de lucht te laten drogen**;
- strooiplekken **regelmatig** te verplaatsen;
- **dagelijks** het vogelbadje schoon te boenen en van vers water te voorzien, zeker bij hogere temperaturen.

Praktische links

- Meer tips over verantwoord voeren: www.vogelbescherming.nl/in-mijn-tuin/vogels-voeren
- Tips over meer vogels in uw tuin: www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/meer-vogels-in-de-tuin-twee-keer-negen-tips
- De verspreidingskaarten van de groenling uit de Vogelatlas van Nederland (2018) vind je op: www.vogelatlas.nl/atlas/soorten/soort/16490
- Lees meer over het Geel op de website van het DWHC: www.dwhc.nl/ziekten/trichomonas/
- Melden van dode vogels: www.dwhc.nl/meldingsformulier/

Bronvermelding

Foppen R. Groenling *Chloris chloris* Pp: 556-557 in Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018, Vogelatlas van Nederland. Kosmos uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

